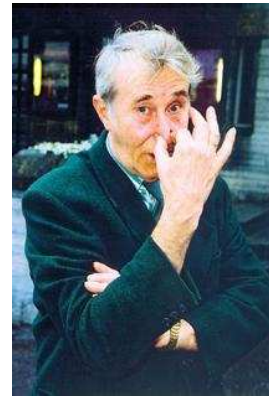

NÄGUDEKONTROLL

1. Sündinud 1931 Kaelase külas Pärnu-Jaagupi vallas. Lõpetas 1957 Tallinna Kaugõppekeskkooli ja Draamateatri õppestuudio. Eesti Draamateatris asus tööle 1958. aastal, kuni 1981 näitleja. 1981 – 2004 lavastusala juhataja, 2004 – 2006 töökodade juhataja. 2000 sai teatrisisese kolleegipremia Asi-Ants kui parim tehniline töötaja. 2004 Eesti Teatriliidu tehnilise töötaja preemia. Fotol näitab **küsitav**, kuidas ta on pidanud tööd tegema.

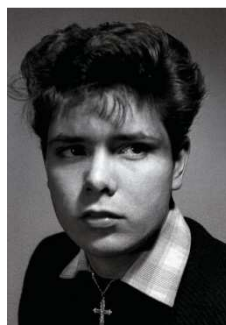
2. Küsime daami pildilt? Esimene pilt aastast 1964, teine 2002.

3. Margil kujutatud marssal Budjonnoi oli tuntud hobuste, budjonnovka ja vuntside poolest. Veelgi uhkemad vuntsid olid ehk teisel pildil kujutatud 1.järgu armeekomandöril, keda küsime. Sama perekonnanimega sai tuntuks ka üks tema kaasaegne poliitik, kes sünnipäraselt oli Rozenfeld. **Mis nimi?** Mõlemad neist surid aastal 1936.

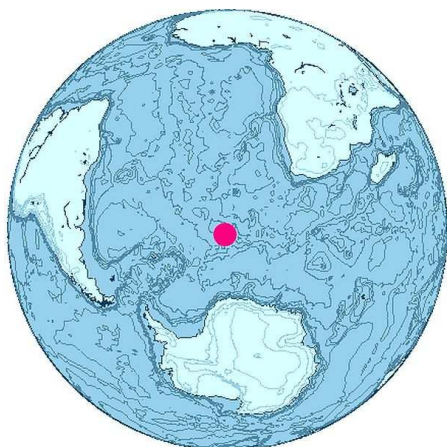

4. Leedu raha on litt. Leedu keeles litas, läti keeles, teadagi, ****. Aga kes on see härrasmees, kelle pilt on joonistatud 100-litisele rahapaberile? See on Leedu ajaloolane, rahvaluulekoguja ja kirjanik, eluaastatega 1793...1864. Ta sündis Loode-Leedus Läti piiri ääres, õppis Kretingas, Vilniuse gümnaasiumis ja ülikoolis. - algul kirjandust ja vabu kunste, hiljem ajalugu ja antiikkirjandust. 1819 lõpetas ta õigusteaduskonna ja sai 1822 magistrakraadi. Pärast õppis ta mõna aega ka Tartus. Küsitav oli üks esimesi leedu ärkamisaja ideolooge ja esimese leedukeelse Leedu ajalugu käsitletava raamatu autor, samuti koostas poola-leedu sõnaraamatu. Üks Vilniuse ülikooli õuedest kannab tema nime, samuti väljak, mis asub Leedu presidendilossi. Samuti on mitmes linnas tema järgi nimetatud tänavaid.
5. **Kes** on pildil kujutatud muusik? Kuulete teda ka laulmas.

GEOGRAAFIA

6. **Nimetage linn Mägi-Karabahhis**, 26 km Stepanakerdist, 365 km Bakuust. Asutati XVIII saj, 1828. aastal sai linnaõigused. 1989. aastal elas seal 28000 elanikku, kuid tänaseks on, Armeenia-Aserbaidžaaani sõdade tagajärjel täielikult maha jäetud. 2010. aastal nimetati tema staatus umbes kvartaliks ja sel ajal elas seal 360 inimest. Poelettidelt tuttav.
7. Bouvet' on asustamata saar Atlandi ookeani lõunaosas. Seda peetakse üheks maailma kõige kõrvalisemaks ja üksildasemaks paigaks. Kaugus lähimast muust maismaast on üle 1600 km. Lähim manner on Antarktis, mille osa Kuninganna Maudi maa on umbes 1700 km kaugusel. Bouvet' saar asub oma emamaa pealinnast vist kaugemalgi kui Falklandi saared Londonist. See asustamata 49 ruutkilomeetri (poole Vormsi) suurune saar püsib küsitava riigi valduses alates 1927. aastast. Varem oli saart enda omaks pidanud Suurbritannia, kolm aastat kestnud tüli lahenes lõpuks 1930. aastaks. **Mis riigile kuulub Bouvet' saar?**

Bouvet' saare asukoht

8. Seda linna on mainitud esmakordselt 1180. aastal. Linnas asub Wartburgi kindlus, mis rajati 1067. aastal Via Regia kaitseks. Selles linnas on õppinud Martin Luther ja sündinud Johann Sebastian Bach. Linnas asub Opel autotehas, kus Saksa DV ajal valmistati autosid "Wartburg". Praegu toodetakse ka BMW-sid. Selle linna klubis mängib käsipalli Dener Jaanima. **Mis linn?**
9. Eesti avas 2013.a saatkonna Indias, 2014 on plaanis Brasiilia. Viimaste aastate jooksul on suletud ainult üks saatkond. **Millises riigis?** Loodetavasti ei ole mitte Eesti otsuse tõttu tegemist Euroopa kõige õnnetuma elanikkonnaga riigiga.
10. Nimetage linn ja loss Rootsis, Kesk-Rootsis, Ida- Götamaal. Linnas elab 5651 elanikku, kuid tuntud on sealne loss.
- Linnus ehitati asulasse 1545. aastal Gustav Vasa valitsusajal, et kaitsta Stockholmi lõunast. Lossi ehitustööd lõppesid 1620. aastal. Loss on väga hästi säilinud ning on üks Rootsi parimaid renessansslosse. 1716. aastani oli loss kuninglik residents, kuid siis kaotas kuningapere selle vastu huvi. Pärast seda kasutati lossi teraviljalaona.
- Aastast 1899 on lossis asunud kohaliku valla arhiiv ning praegu asub lossis ka lossimuseum.
- Välis-Eesti Kirjastus Orto asutati 1944. aastal Helsingis ja koliti peagi *sellesse linna*, kuhu kirjastus jäi 1948.aastani.

TUNNE OMA KODUMAAD

- 11.** Itaalia on oma kuju järgi tuntud ka kui „Saapamaa“. Üks Eesti vald on aga üsnagi samasuguse kujuga. **Milline vald?**

- 12.** Täna on sünnipäev ühel **Eesti tuntud arhitektil**. Ta on sündinud 1959 Pärnus. Keskkooliõppimise omandas Tallinnas ning arhitektuurialase kõrghariduse ERKIs 1982. 1984–1989 töötas ta projekteerimisinstituudis Eesti Projekt ning 1989–2000 arhitektuuribüroos ... ja Peil. Alates 2000. aastast töötab omanimelises arhitektuuribüroos. Tema tuntumad tööd on villad Tabasalus, Rocca al Mare kool, Aaviku elurajoon, Kalev Spa rekonstruktsioon ning Proovijahuveski Rotermanni kvartalis. Eelkõige on ta tuntud oma ülimalt ratsionaalset laadi neofunktsionalistlike eramajade poolest. Viimaste aastate tööde ning tema loodud ühiskondlike hoonete puhul on see joon vähemmärgatav ning rohkem on ruumi mahumängudele ning erinevatele materjalidele ja värvidele.
- 13.** Kui kassile öeldakse kutsumiseks "kiss-kiss" ja lehmale "vissi-vissi", siis **millist elukat kutsutakse Lõuna-Eestis** hüüdega "tsile-tsile"?
- 14.** Aastaid poliitikas olnud ja seal tegutsemise lõpetanud ning Võrumaale elama asunud Kaido Kama lapsed kannavad enamiku arvates üsna omapäraseid nimesid: poeg Susi, tütar Kärg, poeg Põvvat, tütar Põim ning pojad Pikne ja Mõtus Lõmaš. 2012 sündinud poeglaps sai endale nimeks Majjai, sellel sõnal on võro keeles ka kindel tähendus. **Mida tähendab majjai** (ka maiiai, majajas)?
- 15.** Küsime meest eluaastatega 1936-2005. Viimastel eluaastatel kulutas ta palju tööaega, valmistades ette esimest Koraani täistõlget eesti keelde. Tema tõlke käsikirjas on ühes kohas käsitsi kirjutatud märkus: „12.mai 2005, kell 10.50. Jumala abiga on Koraani ümber kirjutamine lõpule jõudnud. Jumal teab paremini.“ **Kes?**

MAAILMAST

16. 02.12.2012 Pariisis toimunud oksjonil müüdi 150 000 euro eest Pariisi kirjade ja käsikirjade muuseumile 1812. aasta 20. novembril dateeritud kiri, milles oma vägedega taganev Prantsuse keiser Napoleon Bonaparte kirjutas riigi toonasele välisministrile kavast 22. novembril õhku lasta **Mis objekt?**
17. Venemaa president Vladimir Putin teatas, et lahutas abikaasast Ljudmilla Putinast. **Kes oli aga eelmine Venemaa riigipea**, kes oma abielu ametlikult lahutas?
18. Salavat Julajev (1752 –1800) oli rahvuskangelane. Ta võttis osa Jemeljan Pugatšovi ülestõusust. Pärast kinnivõtmist saadeti ta sunnitööle Paldiskisse, kus ta ka suri. Tema järgi on nimetatud Salavati linn, Salavati rajoon, jäähokiklubi, tänavaid mitmetes linnades jne. Vabariigi, kust ta pärit on, vapil on pealinnas paikneva Salavat Julajevi ratsamonumendi kujutis. Paldiskis on talle pühendatud mälestussammas, oma nurk Paldiski Linnamuuseumis ning tema järgi on saanud nime Salavat Julajevi tee. Tallinna kultuuri Ühendus "Agizel" on korraldanud juubeliüritusi tema sünniaastapäeval. Tema 255. sünniaastapäevale pühendati Eestis ... ja tatari rahvuspidu Sabantui. **Mis rahvusest oli Salavat Julajev?**
19. Täiskasvanud sikhide kogukonda nimetatakse *khalsa*'ks. Nad peavad käima kaetud peaga – mehed peavad kandma turbanit, naised turbanit või rätikut. *Sikhid* rõhutavad oma kuuluvust viie erilise sümboliga. Neid tuntakse kui viit K-d: *kesha*, *kangha* , *kachha* (teatava lõikega püksid), *kara* (metallkävõru) ja *kirpan* (lühike kõver mõõk/pistoda). **Mis asjad on kesha ja kangha?** *Kangha* vaste eesti keeles algab ka k-tähega ja *kesha* k-tähe naabertähega.
20. Milline on Euroopa Liidu kõrgeim vantidega toestamata ehitis, kõrgust on sellel 368,5m?

LOODUS + TEADUS

21. AS Liviko toodab pipraviina. Selle maitsestamiseks kasutatakse paprikat, musta pipart ja **küsitavat pipart**. See pärineb Jaava saarelt, tänapäeval kasvatatakse Indoneesias, Malaisias, Sri Lankal ja veidi ka Antillidel. Vürtsi saamiseks kuivatatakse poolküpseid kollaseid pipravilju päikese käes. Viljad on pirnikujulised, 4-6 mm läbimõõduga, 5-9 mm pikkuse "jalakesega". Kuivatatult on vili tumehall, või hallikas pruun, kortsuline. Viljad on seest õõnsad: üsna hapra õhukese kesta sees on üksik must seeme, mis kinnitub viljakestale ainult "jalakese" kohas. Hästi kuivatatud ...pipar on algul tuhkhall, ning tumeneb alles pikaajalisel seismisel. Seega näitab hall värvus ...pipra head kvaliteeti. Maitse on vürtsikas, veidi kõrvetav ning samal ajal suud jahutav, meenutab pisut puitu. Lõhn on nõrga kampri hõnguga. Kuna maitse on märksa tugevam, kui mustal pipral, siis kasutatakse seda palju väiksemates kogustes. Praegusel ajal maitsestatakse peamiselt malaisia köögis riisi, köögivilja, mitmesuguseid molluskeid, ohakanahkseid ja lülijalgseid nagu. Euroopas kasutati küsitavat rohkem XVI-XVII sajandil, musta pipra asemel.

22. 2005 aastal leiti Lõuna-Tansaaniast uus ahviliik, kes algul määrati mangabeide hulka, kuid hilisemad meditsiinilised ja DNA uuringud näitasid, et tegemist on täiesti eraldi liigiga. Selle ahviliigi esindajad elavad kuni 2500 meetri kõrgusel mäekülgedel kasvavatel puudel nii Rungwe-Livingstoni mäestikupiirkonna metsades kui ka Udzungwa mägede Ndundulu metsas. Loom on Maailma Punases Raamatus kui kriitiliselt ohustatud liik. Küsime, **kuidas kutsutakse seda** kõige hiljem avastatud **primaati**?

23. Amnestiline sündroom psühhoaktiivsete ainete tarvitamisest - kroonilise alkoholi vm ainete tagajärjel tekkinud (peamiselt lühimälu puudutav) amneesia. Lisaks on häiritud sündmuste ajalise järjekorra mõistmine, ka õppimisvõime. Meiekandis nimetati seda haigust varem ... **sündroomiks. Täitke lünk.** Tõtt öeldes on sellel sündroomil veel ka ühe sakslase nimi juures aga meie kandis ei huvitanud see varem kedagi ja ei huvita ka praegu.

24. Küsime merendustermi: see on masti külge liikuvalt kinnitatud kaldpeel, mis hoiab paadi või väiksema purjelaeva suurpurje ülemist välisnurka. Kui esimese hooga midagi ei meenu, siis võib üle lugeda Eestis meestele pandud eesnimed, üks nendest on õige.

25. Mida mõõdetakse **dolorimeetriga**? Mõõtühik on dol.

ÜHEPAJATOIT

26. Kuuldavasti olevat autotööstur Henry Fordi pintsakutaskus alati paar *seda* tolknenud. Tema toetusel korraldati ainult *sellele* pühendatud pidulik 14-käiguline õhtusöök, kus *selleks* maskeerunud õhtujuht oli hüüdnud, et *selle* ainus vaenlane on halb kokk. Sel õhtusöögil oli serveeritud *sellest* suppi, vahtu, pikkpoissi, *seda* gratineeritud kujul, salatit, marineeritud *seda*, mahla, jäätist jpm. **Mis see on?** Juba 17.sajandil kirjutati, et *sellest* saavad täiskasvanud abi kõhupuhituse ja rinnalapsed koolikute korral.

27. Üks USA presidendivõimu sümboleid kandis algelt hüüdnime "püha lehm". Esmakordselt kasutas seda president Franklin D. Roosevelt aastal 1943. Millega on tegemist?

28. Mineval aastal küsisime Valgevenes kasutatava vene-valgevene segakeele kohta. Timahavva astume sammukese lõuna poole ja küsime, **kuidas nimetatakse Ukrainas kasutatavat segakeelt**, kus vene keele sõnu kasutatakse koos ukraina grammatika ja ukrainapärase hääldusega. Keele enda nimi tähendab ukraina keeles „eri teraviljadest leivajahu“

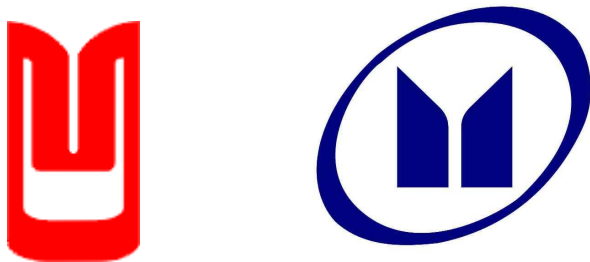
29. Sergei Prokofjevit kui Peterburi konservatooriumi 1914.a. parimat lõpetajat, autasustati Rubinsteini-nimelise preemiaga, milleks oli kontsertklaver "Schröder". Kuus aastat varem, 1908. aastal, sai selle preemia üks eestlane, kes konservatooriumi pidulikul lõpuaktusel esitas suure menuga oma 1. klaverikontserdi (1905). Nimetatud teos on jäänud tänaseni tema üheks kõige tuntumaks helitööks. **Kes?**

30. **Kes on naine pildil?** (muusikaküsimus).

TEHNIKA JA TOOTMINE

31. Küsime kahte erinevat autotootjat. Esimene neist toimis erinevate nimede all 1947...2002, omades sealjuures ka erinevaid logosid, küsitav on neist viimane. Teine toimib alates 1916 kuni seniajani, olles üks suurimaid diiselmootorite tootjaid. Logod on mõnevõrra sarnased, kuid ühiseid liine kummagi vahel pole.

32. See firma kuulub rahvusvahelisse kontserni, millel on esindusi rohkem kui 80 riigis. 2012. aasta kontserni käive oli 9,98 miljardit EUR-i ja töötajaid 65169. Eestis on see firma alates 1995. aastast. Firma tegevusalaks on kõrgekvaliteediliste kinnitusvahendite, tööriistade ja hoolduskemikaalide hulgimüük professionaalidele. Kui kliendil tekib kiire vajadus selle firma toodete järele, on tal võimalik saada kaupa esindustest, mida hetkel on Eestis 21 (ka Põlvas, kaks Tartus), või läbi telefonimüügi. Selle firma Kunstigalerii asub firma peahoones, 8 km Tallinna kesklinnast Tartu maantee ääres, aadressil Vana-Tartu mnt. 85, Rae vald. Ja kes teine koera saba kergitab, ikka koer ise: Raamprojekt osales Viljandisse rajatava esinduse kavandamisel. **Mis firma?**

33. Sel suvel valis Manchester Unitedi jalgpalliklubi järgmisteks aastateks ametliku lennufirma. **Mis lennufirma ostus valituks?** Tallinnast lendab see lennufirma 1. sihtpunkti, varasemal ajal on lennuliiklus tunduvalt tihedam olnud.

34. Pildil nähtaval kujundil on kindel nimi. **Kuidas seda kutsutakse?**

34.

35.

35. 14.02.1859 (elik sõbrapäeval) sündis USAs George Washington Gale Ferris jr. 1893 **ehitas ta midagi**, millega kinnistus laste sõbrana ajalukku. **Tema leiutist** kasutatakse seniajani, ka Tartus on see omal ajal olemas olnud. Ferris jr. leiutise eelkäijaid kirjeldasid maailmarändurid juba XVII sajandi alguse Türgist ja Bulgaariast. Lisame pildi tema kodumajast Pittsburghis. Vihje see ei ole, aga vastust teades hüüate pilti nähes, et no mida muud selles majas elanud mees ikka leiutada sai

... JA VEEL MÕNDA SIITKANDIST

36. Näete valikut teatud märkidest (kokku 28). Kes neid kasutavad või mida need tähendavad?

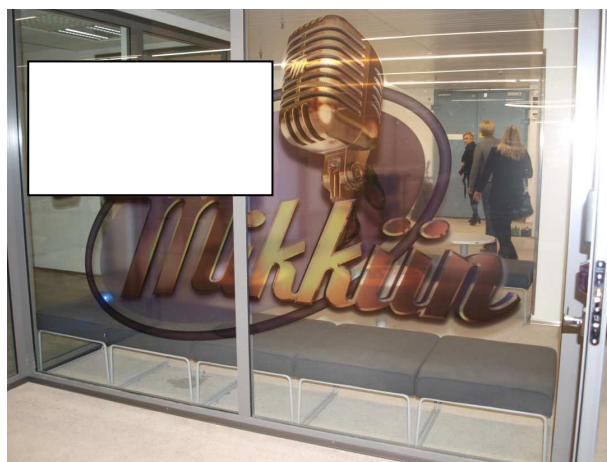
37. Mis aastaga on tegemist?

- Põlva sai aleviks
- Asutati Tallinna botaanikaaed
- Nõukogude-Vene lendur G. Masolov tõusis lennukiga 34200 m kõrgusele, püstitades maailmarekordi
- USA-s sünteesiti esmakordselt element nr 103, laurentsium
- Austraalia suurimas linnas Sydneys loobuti trammiliiklusest
- Sündisid Mylene Farmer, Nastassja Kinski, Enya
- Surid Patrice Lumumba, Karl Gustav Jung, Harald Riipalu

38. Maikuus, president Arnold Rüütli 85. sünnipäeva puhul avati presidendi kantselei galeriis tema portree. Kes on selle autor? Kunstniku valis välja perekond Rüütel.

38.

39.

39. Eestiski jooksis mõne aasta eest TV3 ekraanil meeleolukas muusikasaade *Haara mikker!* Soomes siiani populaarne YLE TV2 kanali samanimeline meelelahutusprogramm. Ekraanile tuli see 1. septembril 2006. Näha saab reede õhtuti algusega kell 21. Programm põhineb Taani "Grib mikrofoni" formaadil, kus osalevad kaks lauljatest võistkonda. Nad püüavad kiiruse peale aimata mõne tavainimese alustatavat laulu. Stuudios on saateansambel ja vaataja saab karaoket kaasa laulda. Programm on pälvinud 2011.a. auhinna Golden Venla (Kultainen Venla, Emmy Soome vaste). **Küsime aga saate soomekeelset nime, täpsemini selle teist, meile kõigile hästi tuttavat sõna.**

40. Oktoobris, KOV valimiste eel, Ülemiste ristmiku avamisel, heiskas Savisaar (Meelis Pai väljamõeldud) penoplastist hiid-ülemiste-vanakese ühe muusikapala saatel. **Küsime mis muusikapala see oli?** Vastake pealkiri ja helilooja.

1. Ain Jürisson
2. Valentina Tereškova
3. Sergei Kamenev (poliitik – Lev Kamenev)
4. Simonas Daukantas
5. Cliff Richard (sünnipäraselt Harry Rodger Webb)
6. Agdam
7. Norra
8. Eisenach
9. Bulgaaria
10. Vadstena
11. Salme
12. Emil Urbel
13. lammas
14. Kobras
15. Haljand Udam
16. Moskva kreml
17. Peeter I
18. baškiir
19. Juuksed (pikad ja lõikamata juuksed) ja kamm
20. Riia telemast
21. Kubeebapipar
22. Kipundži (*Rungwecebus kipunji*)
23. Wernicke-**Korsakovi** sündroom
24. priit
25. Dolorimeetriga mõõdetakse valu (valuläve).
26. Porgand
27. Presidendi lennuk
28. Suržik
29. Artur Lemba
30. Alla Pugatšova
31. Moskvitš, Isuzu
32. AS Würth
33. Aeroflot
34. Merkel-Raute (Merkeli romb - nii hoiab käsi 'Bundeskanzlerin'; ka 'võimu romb')
35. vaateratas
36. Kodutütarde erialamärgid. Lisaks järgukatsetele on võimalik teha ka 28 erineva ala erikatseid.
37. 1961
38. Valli Lember-Bogatkina.
39. Tartu
40. Richard Straussi „Also sprach Zarathustra“ (Nõnda kõneles Zarathustra)